

Uw rechten en plichten als patiënt

Afdeling Patiëntenvoorlichting
Route 12

Vogelsbleek 5
6001 BE Weert
T. 0495 - 57 21 00
www.sjgweert.nl

Wat houdt de Wet op de Geneeskundige behandelingsovereenkomst in?

De Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) garandeert uw rechten ten opzichte van medische hulpverleners zoals artsen. De WGBO is van belang voor iedereen die met medische zorg te maken krijgt, want als een zorgverlener u behandelt, hebt u automatisch een geneeskundige behandelingsovereenkomst met hem of haar. In de WGBO staan de rechten en plichten die bij zo'n behandelingsovereenkomst horen. Zowel u als de hulpverlener hebben rechten en plichten.

De WGBO stelt regels voor:

- het recht op informatie door de hulpverlener;
- toestemming voor een medische behandeling;
- inzage in het medisch dossier;
- het recht op een tweede mening of second opinion;
- vertegenwoordiging van patiënten die niet zelf kunnen beslissen;
- recht op privacy.

1. Het recht op informatie.

Moet een arts mij informeren over mijn ziekte en de behandeling ervan?

In de WGBO staat dat u het recht heeft op informatie door een arts of een medisch specialist. U heeft immers informatie nodig om zelf op een verantwoorde manier te beslissen of u een behandeling ondergaat. De wet geeft echter geen uitgewerkte regels over hoe de arts u moet informeren. Goede informatie is een kwestie van afstemming tussen de behandelaar en de patiënt. Daarbij hoort dat een hulpverlener u in heldere taal inlicht en dat u doorvraagt als de arts dingen zegt die u niet begrijpt.

Verzwijgen van informatie door arts

Het kan voorkomen dat u niet precies wilt weten wat er aan de hand is en wat er gaat gebeuren. U kunt zich bijvoorbeeld zo ongerust maken dat de behandeling niet meer goed werkt. In dat geval mag de hulpverlener zaken voor u verzwijgen. Dat mag alleen bij hoge uitzondering en na overleg met een collega. Als het in uw belang is kan hij de informatie aan een ander,

bijvoorbeeld de partner, verstrekken. Maar zodra u zelf weer in staat bent om de informatie te verwerken, moet de hulpverlener u alsnog informeren.

Een arts of hulpverlener moet u informeren over:

- wat er met u aan de hand is; hij moet u goed uitleggen wat de aard van uw ziekte of aandoening is;
- wat daar eventueel aan te doen is; hij moet u uitleggen welk onderzoek hij nodig acht om er achter te komen wat u precies mankeert en welke behandeling hij het beste vindt;
- de mogelijke risico's van de behandeling, zoals bijvoorbeeld de bijwerkingen van medicijnen;
- -alternatieve behandelingsmethoden;
- wat er gebeurt als u de behandeling weigert.

Een paar tips:

- zet na afloop van het gesprek de belangrijkste punten nog eens op een rij, zo kunt u controleren of u alles heeft begrepen;
- schrijf van te voren uw vragen op, het kan u helpen als u moeilijk uit uw woorden komt;
- neem naar het gesprek met de arts een familielid of een goede bekende mee die u kan bijstaan of aanvullen als u er zelf niet helemaal uitkomt;
- vraag zo nodig schriftelijke informatie die u in alle rust kunt doorlezen.

Hoe bereid ik mij het beste voor op een gesprek met mijn arts over een gezondheidsklacht?

Een gesprek over uw eigen gezondheid is vaak lastig, juist als het over uzelf gaat. Goede informatie voor de arts is een voorwaarde voor een goede medische behandeling. De arts heeft informatie van u nodig om vast te stellen wat er aan de hand is.

U kunt alvast over een aantal punten nadenken of deze op papier zetten. Het helpt u om uw klachten goed onder woorden te brengen. Denk hierbij aan:

- de reden van uw bezoek aan de arts;
- informatie die de arts nodig kan hebben om een juiste diagnose te stellen (bijvoorbeeld een beschrijving van uw gezondheidsklachten, wanneer deze voorkomen, hoe lang u er last van heeft e.d.);

- wat u verwacht van de arts, bijvoorbeeld een onderzoek, een verwijzing, nieuwe medicijnen;
- de vragen die u wilt stellen.

Daarnaast kunt u zich voorbereiden door:

- op te schrijven welke medicijnen u gebruikt;
- iemand mee te vragen bij een gesprek over een ingrijpende behandeling: twee horen meer dan één.

Informatie van de arts

De informatie die u van uw arts kunt verwachten ziet er als volgt uit:

- wat u volgens de arts mankeert (de diagnose);
- hoe de behandeling eruitziet (soms zijn er verschillende mogelijkheden);
- wat de vooruitzichten van de behandeling zijn;
- of nader onderzoek nodig is;
- wanneer u de uitslag daarvan kunt verwachten en hoe u die te horen krijgt;
- wat eventuele risico's van het onderzoek of de behandeling zijn;
- hoe u zelf kunt bijdragen aan een goed resultaat van de behandeling;
- of en wanneer u moet terugkomen.

Aarzel niet om uw arts ook zelf naar bovenstaande punten te vragen. U kunt ook vragen het nog een keer te vertellen als u iets niet meteen begrijpt. Het is prettig om thuis nog eens informatie over uw gezondheidsklacht en de behandeling na te lezen. Vraag of de arts brochures of adressen van websites voor u heeft of u kan helpen aan gegevens over een patiëntenvereniging.

2. Toestemming voor een medische behandeling

Mag een arts mij behandelen zonder dat ik daarvoor toestemming heb gegeven?

In de WGBO is opgenomen dat u alleen behandeld mag worden met uw toestemming. Dit zogenaemde 'toestemmingsvereiste' houdt in dat medische onderzoeken of behandelingen pas van start mogen gaan als u daar toestemming voor geeft. Dat hoeft niet per se schriftelijk, ook mondelinge toestemming telt. Ook kan een arts ervan uit gaan dat u uw toestemming stilzwijgend geeft. Dat kan bijvoorbeeld blijken uit uw gedrag. Is een be-

handeling eenmaal begonnen, dan hoeft een hulpverlener niet meer voor elk onderdeel apart uw toestemming te vragen.

Vrijheid van keuze

Op grond van de verkregen informatie van de arts kunt u beslissen of u de voorgestelde behandeling wilt. U kunt ook kiezen voor een andere behandeling of deze afwijzen. De hulpverlener moet uw beslissing respecteren en mag u om die reden niet aan uw lot overlaten. Wanneer sprake is van een ingrijpende behandeling zal de hulpverlener uitdrukkelijk uw toestemming vragen.

Behandeling zonder uw toestemming

In noodsituaties mag worden gehandeld zonder dat uw toestemming heeft gegeven, bijvoorbeeld als u bewusteloos bent na een ongeval.

Toestemming intrekken

U kunt nadat u uw toestemming heeft gegeven, alsnog van mening veranderen en uw toestemming weer intrekken. In dat geval zoekt u samen met de hulpverlener naar een andere behandeling. U kunt zelf van een behandeling afzien. Als een behandeling al is begonnen, kan deze niet altijd direct worden stopgezet. Soms is het nodig een behandeling af te maken.

Minderjarigen

Onder de 12 jaar

Kinderen onder de 12 jaar mogen niet zelf beslissen over medische behandelingen. De ouders hebben daarover het laatste woord.

Tussen de 12 en 16 jaar

Ben je tussen de 12 en 16 jaar, dan praten je ouders mee en nemen samen met jou de beslissing. Maar jij hebt wel het laatste woord. Voorwaarde is wel dat je de verschillende belangen die er misschien zijn, goed tegen elkaar kunt afwegen. De arts kan dus besluiten om de mening van je ouders te volgen als hij denkt dat jij de beslissing nog niet goed zelf kunt nemen.

Vanaf 16 jaar

Vanaf je 16de jaar mag je zelf beslissen over medische behandelingen. Je hebt dus geen toestemming nodig van je ouders als je arts een behande-

ling voorstelt en je het daar mee eens bent. Of juist niet: je mag ook weigeren om behandeld te worden.

Het is gebruikelijk dat de behandelend arts je ouders betreft bij je medische situatie en behandeling. Dat geldt in ieder geval als je nog geen 18 jaar bent. Als je dat niet wilt, moet je dat zeggen tegen je arts. Dat geldt voor ernstige medische problemen, maar ook als je bijvoorbeeld niet wilt dat je ouders weten dat je aan de pil bent.

3. Inzage in het medisch dossier

Mag ik mijn medisch dossier inzien?

U mag uw medisch dossier inzien als u zestien jaar of ouder bent. U krijgt alleen de gegevens te zien die over u gaan en geen informatie over bijvoorbeeld uw familieleden of anderen. De zorgverlener mag daarom, voordat u het dossier bekijkt, de gegevens over anderen uit het dossier verwijderen. Medische hulpverleners en artsen houden verplicht een dossier bij waarin al uw medische gegevens worden bewaard. Bijvoorbeeld gegevens over uw aandoening en over de behandeling en de bevindingen van verschillende hulpverleners. Alleen u en de hulpverleners die bij de behandeling betrokken zijn, mogen dat dossier inzien.

Inzage door bevoegden

Er is recht op inzage door:

- de betrokkene van 16 jaar en ouder;
- zijn mentor;
- zijn gemachtigden;
- de bij de behandeling betrokkenen.

Geen inzage door onbevoegden

Alleen wanneer u daar uitdrukkelijk toestemming voor geeft, mogen anderen het dossier inzien. Een hulpverlener moet de dossiers zorgvuldig bewaren zodat onbevoegden ze niet kunnen inzien.

Medische gegevens zijn niet bestemd voor derden

Medische gegevens mogen nooit zonder uw toestemming doorgegeven worden aan derden, ook niet aan andere artsen of medische hulpverleners. Ook uw familie mag alleen op de hoogte worden gebracht als u dat zelf wilt. Medische gegevens zijn dus vertrouwelijk.

Familieleden en kinderen

Uw familieleden hebben alleen recht op inzage in uw dossier als u ze daar-toe schriftelijk hebt gemachtigd. Wel hebben ouders of wettelijke vertegenwoordigers van kinderen tot 12 jaar recht op directe inzage in het dossier van hun kind. Kinderen tussen de 12 en 16 jaar moeten persoonlijk instemmen met het opvragen van hun dossier. Wie boven de 16 is, beslist geheel zelfstandig over (toestemming tot) inzage.

Correctierecht

Wanneer u in uw dossier zaken tegenkomt die niet kloppen of waarmee u het niet eens bent, dan kunt u vragen dit te veranderen. Weigert een hulpverlener dat, dan moet hij uitleggen waarom. Ook kunt u uw eigen visie op de behandeling opschrijven en aan het dossier laten toevoegen.

Kopierecht

U kunt op verzoek een kopie krijgen van uw dossier of een gedeelte ervan. Daarvoor moet u een bedrag betalen. Dat staat in het Besluit Kostenvergoeding.

Weigering tot inzage

Mag u uw dossier niet inzien omdat u volgens de behandelend arts uw gegevens 'niet aan kan', dan kunt u bemiddeling vragen van een andere arts of een advocaat in de arm nemen. Als u het ook dan niet voor elkaar krijgt uw dossier in te zien, kunt u naar de rechter. Deze geeft patiënten in dit soort situaties meestal gelijk.

Vaak zijn het psychiaters die inzage weigeren. De enige reden om inzage te weigeren is dat u door het lezen van wat er over u geschreven staat een gevaar voor uzelf of voor anderen kan worden. De arts, psychiater, therapeut of andere hulpverlener moet dit dan wel aantonen.

Hoe lang wordt mijn medisch dossier bewaard?

De gegevens uit uw medisch dossier worden vijftien jaar bewaard. Na die tijd worden ze vernietigd tenzij uw arts redenen heeft om ze langer te bewaren.

Recht op vernietiging

Het recht op vernietiging betekent dat u kunt vragen bepaalde delen uit het dossier te vernietigen. U hebt ook het recht om het gehele dossier te laten vernietigen. In principe zal uw hulpverlener dat niet weigeren, behalve wanneer een ander daar ernstig nadeel van zou kunnen ondervinden. Bij weigeren moet hij uitleggen waarom. De zorgverlener moet binnen drie maanden aan uw verzoek voldoen, als hij met vernietiging akkoord gaat.

Geen vernietiging

De zorgverlener heeft het recht vernietiging te weigeren. Vooral als hij de gegevens uit uw dossier nodig denkt te hebben voor verdere behandeling. Ook als hij de informatie in uw dossier van belang vindt voor andere patiënten, die bijvoorbeeld dezelfde ziekte hebben. Als de zorgverlener weigert gegevens te vernietigen, moet hij zijn redenen daarvoor aan u meedelen.

In de folder "Inzage of kopie van uw medisch dossier", verkrijgbaar bij de afdeling Patiëntenvoorlichting vindt u informatie over de gang van zaken bij inzage of kopie van uw dossier.

4. Het recht op een tweede mening of second opinion

Wat is een tweede mening in de zorg en wanneer kan ik daar gebruik van maken?

Een tweede mening, ook wel second opinion genoemd, is een (medisch) oordeel van een andere arts of deskundige dan uw eigen behandelaar. De bedoeling van een tweede mening is om u zo uitgebreid mogelijk te laten informeren voordat u een beslissing neemt over een behandeling. De andere arts neemt de behandeling niet over.

Voor elke behandeling

U kunt over alle behandelingen in de gezondheidszorg een tweede mening vragen. Of dat nu een behandeling van de tandarts, fysiotherapeut, huisarts, specialist of van een andere hulpverlener is. Daarvoor heeft u van niemand toestemming nodig, ook niet van uw eigen hulpverlener. Het is wel aan te bevelen er met uw eigen arts over te praten.

Twee situaties

Voorafgaand aan een behandeling. Met elke behandeling moet u van tevoren instemmen. Daarvoor heeft u informatie nodig. Vooral wanneer er verschillende behandelmethoden zijn. Soms blijft u, ook na het gesprek met uw hulpverlener, met vragen zitten die u aan een andere deskundige zou willen voorleggen, bijvoorbeeld: zijn er andere mogelijkheden, andere methoden?

Tijdens of na een behandeling. Ook wanneer u onder behandeling bent of zelfs al bent behandeld, kunt u een tweede mening vragen. Een behandeling heeft bijvoorbeeld niet het gewenste resultaat of valt u zwaar. Misschien heeft u het gevoel dat u niet de juiste behandeling krijgt. Door een tweede mening te vragen kunt u nagaan of u wel op de goede weg zit.

Hoe vind ik een arts die mij een tweede mening wil geven?

Wanneer u een tweede mening wilt van een andere arts is het verstandig eerst met uw eigen hulpverlener te bespreken dat u een tweede mening wilt vragen. Uw hulpverlener kan u adviseren over de keuze van de arts en eventueel uw medische gegevens in een (verwijs)brief toelichten. Het kan lastig voor u zijn om uw arts te zeggen dat u een tweede mening wilt of misschien is de relatie met hem zo verstoord, dat u hem niet durft te zeggen dat u een tweede mening wilt. Dan kunt u één van de volgende stappen zetten:

- u vraagt uw huisarts of hij u naar een andere deskundige kan verwijzen;
- u informeert bij een patiëntenvereniging welke andere deskundigen u kunt benaderen;
- ook bij een aantal zorgverzekeraars kunt u terecht voor een tweede mening of een verwijzing.

Wanneer uw eigen hulpverlener niet weet dat u een tweede mening vraagt, doet u er goed aan om hem hierover achteraf te informeren. Het is echter aan te raden om er van tevoren met hem over te praten, zodat uw relatie niet verder verstoord raakt.

Vergoeding van second opinion

In de meeste aanvullende verzekeringen is de second opinion opgenomen en worden de kosten dan ook vergoed door de zorgverzekeraar. Als u

geen aanvullende verzekering heeft, dan worden de kosten alleen vergoed als u een verwijzing heeft van de huisarts.

Informeer bij twijfel over de vergoeding vooraf bij u zorgverzekeraar.

5. Vertegenwoordiging van patiënten die niet zelf kunnen beslissen

Wie geeft toestemming voor een medische ingreep als ik daar zelf niet toe in staat ben?

Er zijn mensen die niet over hun eigen medische situatie kunnen beslissen. De (WGBO) geeft een regeling voor vertegenwoordiging van patiënten die niet zelf kunnen beslissen. Voorbeelden zijn demente patiënten, patiënten met een verstandelijke handicap of patiënten die in coma liggen.

U kunt als u vermoedt niet zelf te kunnen beslissen als het nodig is, een verklaring laten opstellen waarin u iemand als uw vertegenwoordiger aanwijst. Deze persoon kan voor u beslissen op momenten dat u dat zelf niet kunt. Wanneer er niets op schrift is gesteld, betreft de medische hulpverlener een naaste bij de besluitvorming over u. Allereerst de echtgenoot of partner, anders een ouder, kind, broer of zus. Mogelijk wil degene die wordt benaderd niet de rol van vertegenwoordiger op zich nemen. Dan zal de hulpverlener een ander moeten zoeken.

Minderjarigen

Kinderen tot twaalf jaar

Kinderen onder de twaalf jaar mogen niet voor zichzelf beslissen. Dat doen hun ouders of voogd. Aan jonge kinderen moet wel op een begrijpelijke manier worden verteld wat er met hen gaat gebeuren.

Kinderen tussen de twaalf en zestien jaar

Deze jongeren zijn meestal goed in staat hun situatie te overzien en een eigen mening te hebben. Daarom is voor een behandeling toestemming nodig van zowel de ouders als het kind. Wanneer deze het niet met elkaar eens zijn en het kind blijft bij zijn mening, zal de hulpverlener in principe doen wat het kind vraagt.

Kinderen vanaf zestien jaar

In de WGBO worden kinderen vanaf hun zestiende jaar gelijkgesteld met volwassenen. Zij mogen dus voor zichzelf beslissen. Instemming van de ouders is niet nodig. De ouders krijgen ook geen informatie over hun kind, als deze daar geen toestemming voor geeft.

Wilsverklaring

Vindt u het belangrijk dat er, als het erop aankomt, volgens uw eigen ideeën gehandeld wordt? Dan is het verstandig om uw wensen op schrift te zetten in een wilsverklaring. U kunt in uw wilsverklaring bijvoorbeeld vastleggen onder welke omstandigheden u niet meer behandeld wilt worden. Het beste kunt u dat samen met uw (huis)arts doen. Dan weet u zeker dat er geen misverstanden of onzekerheden over uw verklaring kunnen ontstaan.

Een duidelijke verklaring dat u een bepaalde behandeling niet wenst - en daarvoor dus geen toestemming zou hebben gegeven als u daartoe nog in staat zou zijn - wordt in principe gerespecteerd.

6. Privacy

Mag een arts mijn medische gegevens doorgeven aan een ander?

Medische gegevens mogen nooit zonder uw toestemming doorgegeven worden aan derden, ook niet aan andere artsen of medische hulpverleners. Ook uw familie mag alleen op de hoogte worden gebracht als u dat zelf wilt. Medische gegevens zijn dus vertrouwelijk. Dit is opgenomen in de WGBO.

Privacy bij gesprekken of behandelingen

Hetzelfde geldt voor gesprekken met uw arts of voor medische behandelingen. Die moeten zo uitgevoerd worden, dat anderen ze niet kunnen zien of horen. Wilt u een gesprek voeren met een arts dat beslist niet voor anderen bestemd is, ook niet voor andere patiënten op een ziekenzaal, vraag dan om een onderhoud in een aparte spreekkamer

7. Rechten en plichten

Artsen en andere medische hulpverleners hebben de volgende rechten en plichten.

Rechten:

- een hulpverlener heeft het recht om zijn eigen beslissingen te nemen; hij hoeft niet zonder meer te doen wat een patiënt of hulpverlener hem vraagt. Zijn eigen deskundigheid en overtuiging spelen daarbij een grote rol;
- is de hulpverlener van mening dat een bepaalde behandeling medisch niet noodzakelijk is, dan mag hij weigeren deze uit te voeren.

Plichten:

- het verlenen van goede zorg;
- het kennen van de rechten van zijn patiënten.

Plichten patiënt

U heeft als patiënt naast rechten ook plichten. Deze zijn:

- duidelijk en volledig informeren van de medische hulpverlener zodat deze een goede diagnose kan stellen en een deskundige behandeling kan geven;
- het opvolgen van de adviezen van de hulpverlener binnen redelijke grenzen;
- betalen van de instelling of hulpverlener, meestal via uw ziektekostenverzekering.
- identificatieplicht, hiervoor heeft u een wettelijk erkend legitimatiebewijs nodig: uw paspoort, identiteitsbewijs of rijbewijs

Klacht behandeling

Als u van mening bent dat op een of andere manier geen rekening is gehouden met uw rechten als patiënt, of als u vindt dat wij als ziekenhuis ergens in tekort zijn geschoten, maakt u dat dan gerust aan ons kenbaar. Liefst direct aan de betrokken hulpverlener. Als u over de uitkomst van het gesprek niet tevreden bent of u wilt geen gesprek aangaan, kunt u eventueel verdere stappen ondernemen. Meer hierover kunt u lezen in de folder: 'Idee, opmerking of klacht.' o.a. verkrijgbaar bij de afdeling Patientenvoorlichting.